

Ježíš na hoře Proměnění

Původ materiálu

Jiří Bureš

Pořadí v lekci

12

Téma

Boží sláva je mezi námi

Cíl

- Děti uslyší, že Ježíš je slavný Boží syn.
 - Děti si uvědomí, že Boží sláva je skrytá v obyčejných událostech.
-

Pro učitele

Biblický text: Mk 9,1-9; (Mk 9,10-29)

Výkladové poznámky

Kde

Hora: Není určena, tradice místo klade na horu Tábor. Důležitější jsou biblické souvislosti, s Mojžíšem (na hoře přijal zákon, mluvil s Bohem v oblaku) a s Eliášem (na hoře se mu zjevil Bůh jako tichý hlas v mírném vánku). Hora je v Bibli symbolem místa, kde se člověk otvírá setkání s Bohem. Je na půl cesty k nebi.

Kdy

Šestáho dne po předpovědi kříže: Odhalení Ježíšovy slávy je vázáno na jeho cestu služebníka. Je to soukromé odhalení, což text opakovaně zdůrazňuje (jen tři učedníci, „sami jen spolu“ v.2, „aby nikomu nevypravovali“ v.9). Ježíš se obává, aby vidění slávy nevedlo k nepochopení jeho lidství nebo k odmítnutí kříže.

Uprostřed evangelia: Tři zlomové příběhy, které patří k sobě: Petrovo vyznání Mesiáše, první předpověď kříže, proměnění na hoře. Učedníkům je ve třech krocích ukázáno, kdo Ježíš je a kam vede jeho cesta. Příběhy můžeme stručně shrnout: K Mesiáši patří kříž, ale v tomto kříži se ukazuje Boží sláva.

Kdo

Ježíš v nevšední pasivní roli: je předmětem vidění. Příběh tvoří jen na počátku a na konci: tím, že učedníky přivedl na horu Proměnění a pak je vrací zpět do drsného světa.

Jakub, Petr a Jan: Užší skupina z povolanych učedníků. Ježíš je má v Markově evangeliu nablízku třikrát, zde, když vzkřísí Jairovu dceru a v Getsemanské zahradě. Výjimečné chvíle, kdy přichází ke slovu tajemství Ježíšova božství.

Mojžíš a Eliáš: Postavy zastupující Zákon (Mojžíš) a Proroky (Eliáš). Mojžíš také představuje tradici, Eliáš očekávání mesiášského věku. Ježíš spojuje tyto postavy a myšlenky: naplňuje Zákon a přináší spásu budoucího věku.

Děj

Zbělení šatu: Oslnivě bělostný oděv ukazuje na slávu jeho nositele. Bílá má nadpozemskou kvalitu: „žádný bělič na zemi by to nedokázal“. Bílé šaty má i mládenec v prázdném hrobě (Markův civilní anděl).

Petrův návrh postavit tři stany, odkazuje na svátek Sukót (stánků), kdy se po žních stavějí venkovní přístřešky a děkovná bohoslužba se koná pod širým nebem. Následuje Boží odpověď, která směřuje učedníky místo k nebi k Ježíšovi. On a jeho cesta je středem Boží slávy: „jeho poslouvejte!“

Dokud Syn člověka nevstane z mrtvých: Teprve ve vzkříšení vyjde najevo Ježíšova sláva, kterou teď směli učedníci spatřit. Kříž, bolest, samotu a trápení však není možné přeskočit, Boží sláva se ukazuje paradoxně právě skrze ně.

Úskalí

Příběh působí trochu jako pohádka nebo sci-fi (je také jedním z oblíbených textů ufologů). Je důležité „nezadrhnout se jako Petr“ v líčení nevšedního zážitku, ale směřovat děj k návratu do údolí, do pozemské reality. Pokud některé z dětí naznačí, že je to jako pohádka, můžeme odpovědět motivem z příběhu: „Ježíš právě nechtěl, aby to vnímali jako pohádku,

proto s sebou vzal jen tři nejschopnější a řekl jim, že to celé pochopí až po vzkříšení...”

Odkazy

Linden, Nico ter: *Povídá se... podle Marka a Matouše*. Benešov: Eman, 2009, s.91 (kvalitní vyprávění, lze použít pro starší skupinu dětí nebo mládež)

Odkazy na starší přípravky a další pracovní materiály najdete pod textem úlohy, pod nadpisem **Kam dále**.

Pro děti

Předškolní děti

Varianta — úvodní hra se šátkem: Uprostřed leží šátek (nebo zlatá obruč). Je symbolem výjimečného místa. Pokud jsme zvyklí na interaktivní práci, můžeme zařadit hru, při které děti pozvou svou kamaráda/ku slovy „Terezko, tebe jsem si vybrala,“ aby si stoupla do středu šátku. Děti se postupně vystřídají.

Ukážeme d?tem k?íř.

Znáte tento symbol. Viděli jste ho někde? (V kostele, doma na zdi, venku jako kříž u cesty.) Někdy vypadá takto, jednoduchý kříž. Může vypadat i jinak?

Spolu s d?tmi dojdeme k tomu, že n?kdy je na k?íži vyobrazený i Ježíš.

Jak to na vás působí? Člověk se toho obrazu někdy lekne. Představí si tu bolest. Je mu z toho smutno.

A to se stalo i Ježíšovým přátelům. Když Ježíš mluvil o tom, že ho budou soudit a dají ho na kříž, byli hodně vystrašení. Měli Ježíše moc rádi. Nechtěli, aby mu někdo ublížil. Vždyť Ježíš nikomu nic zlého neudělal.

„Co s Ježíšem bude?“ říkali si. „A jak to dopadne s námi?“

Ta představa se jim nelíbila. Raději na to nechtěli myslet. Byli smutní.

Ale Bůh jim ukázal, jak moc má Ježíše rád: že si ho vybral a zamiloval. *Položíme k?íř doprostřed šátku.* Že se Ježíše nikdy nevzdá. Že ho nakonec zachrání... třeba i z kříže. To jim Bůh chtěl ukázat, aby neměli strach.

Jak se to stalo? Jednoho dne vyšel Ježíš na vysokou horu. Vzal s sebou také své přátele. A tam se stala zvláštní věc.

Zapálíme svíci a postavíme ji ke kříži.

Ježíš se změnil, vypadal najednou jinak. Jeho šaty začaly zářit jasným, bílým světlem. Vypadal nádherně, jako anděl! Všichni byli moc překvapení.

Položíme vedle kříže a svíce květ nebo zelenou větvičku.

A najednou se ozval z nebe veliký hlas: „To je můj milovaný Syn, toho jsem si vybral. Toho poslouchejte.“

Všichni věděli, že to promluvil Bůh.

Když se vrátili dolů, Ježíš vypadal zase obyčejně. Od té doby se přestali bát kříže, přestali být vystrašení. Bůh si Ježíše zamiloval, je to jeho Syn! Nikdy se ho nevzdá.

Pomůcky: Dřevěný kříž, zapalovač, svíce ve svícnu, jednobarevný šátek (symbol vztahu, v teplých barvách např. žlutý nebo oranžový), květ nebo zelená větvička).

Aktivita

Tak jako si Bůh zamiloval Ježíše, svého Syna, má rád také nás. Každé dítě si může přidat svou svíčku k obrazu kříže. Nebo použijeme větvičky, které si každé dítě sváže barevnou stužkou a přiloží po okraji šátku.

Proměnění patří k námětům, které jsou velmi zajímavé k malování.

K proměnění existuje bohatý malířský materiál na internetu. Předložíme dětem rozstříhaný obraz a požádáme je, aby ho složily. Složený obraz můžeme nalepit na podklad.

Mladší školní děti

Varianta — úvodní aktivita na téma Sláva: Připravený papír s nápisem „Slavná/Slavný“.

Děti dopisují fixami slavná povolání či slavné jednotlivce (máme-li hodně času, mohou děti slavné vystříhnout a nalepit z časopisů). Vzniklou „tabuli slavných“ postavíme stranou a vyprávíme: Dnešní příběh bude také o slávě — možná o slávě trochu jiné... Na závěr vyprávění se k tabuli vrátíme a přemýšlíme spolu:

- V čem se liší Ježíšova sláva od slávy těchto lidí? (např. Ježíš je Boží syn, naplňuje Boží úkol, nedělá si reklamu, málokdo o něm ví mezi lidmi, je blízko těch, kteří nejsou oblíbení, jeho

život skončí prohrdou na kříži, stará se o ubohé, nevyužívá svou moc proti druhým)

- *Podtrhněte mezi našimi slavnými toho, kdo se v něm z toho Ježíšovi podobá.*
- *Napadá vás teď někdo, koho bychom mohli na tabuli slávy dopsat? (Někdo konkrétní ze sboru, kdo píše o své staré rodině, kdo chodí navštěvovat druhé — nebo jiný příklad statečného jednání z veřejného života.)*
- *Můžeme sami vyprávět o někom, kdo je vzorem Ježíšovy cesty pro nás.*

Nejdřív trápení, potom sláva?

Petr byl unavený. Nebyl sám, na všech jako by ležela deka. Mezi učedníky se zase mluvilo o tom, co Ježíš před pěti dny řekl: že půjde do Jeruzaléma, že ho tam zatknou a odsoudí a ukřižují. A že se to tak má stát. Ta slova zapůsobila jako výbuch granátu. Co to znamená? Je Ježíš mesiáš, anebo je vede všechny do záhuby? Je tohle to „království Boží“, o kterém pořád káže? Bavili se zmateně, ustrašeně.

Petr si Boží království představoval úplně jinak. Nějak jako místo plné energie a krásy, kde všechno bude na svém místě. Kde bude Bůh — naplno. Trápení k tomu nepasovalo. *Možná to přijde až potom*, navrhl jeden z učedníků. *Nejdřív se musí trpět, a potom přijde ta sláva.* Petrovi to připadalo jako divný kšeft. Ale nevěděl, co jiného navrhnout.

Tajemná hora

Ráno ho někdo zatahal za rukáv. Ježíš. Opatrně prošli mezi spícími učedníky, cestou Mistr probudil ještě Jakuba a Jana. Vedl je strmou stezkou, stoupali po úbočí hory. *To musí být jeden z těch nečekaných výletů, kdy se Ježíš o samotě modlí*, svitlo náhle Petrovi. *Ale proč nás dneska vzal s sebou?*

Na vrcholu byli úplně sami. Nebe se zdálo tak blízko a svět tak daleko. Vtom učedníci překvapením vykřikli. Ježíš se při modlitbě změnil! Jeho postava, jeho šaty zářily, oslňovaly jako zrcadlo. *Ale jaké světlo se v něm odráží?* — přemýšlel rychle Petr, *to přece není od sluníka...*

Než domyslel, změnil se výjev před jejich očima: u Ježíše stojí dvě nebeské postavy. Mojžíš a Eliáš — poznal je, ani neví jak. A oni vážně rozmlouvají s Ježíšem. *Je to jak setkání těch jakých vyslanců*, napadne Petra: *Mojžíš zastupuje Zákon, Eliáš Proroky a mezi nimi zářící Ježíš.* Na tom pohledu je něco plného a královského.

Zůstaňme nahoře!

Petr by měl asi poslouchat, o čem ta vznešená společnost mluví. Ale nedokáže to, ta krása, energie, sláva ho úplně přemohly. Vždyť je to jak nebeský sen! Náhle ho přepadne strach, že to skončí, že se probudí zpátky do světa plného starostí a trápení. „Co kdybychom tady zůstali, Mistře?“

Petr by postavil stany a mohli by chválit Boha pod širým nebem... Není jedna slavná hora lepší, než tisíc chrámů tam dole?

Jen co to vyslovil, zahalí horu mrak. Všechno se ponoří do mlhy, není vidět ani na krok.

Zazní hlas, jako by mluvil odevšad: „Toto je můj milovaný Syn, toho poslouvejte!“

Petr je zděšený.

A pak je náhle všechno pryč — mrak i Mojžíš i Eliáš. Jsou sami a Ježíš má na sobě obyčejné zaprášené šaty. *To nebyl jen sen.* Poslechnou Ježíše a sestupují do údolí. V dálce tuší Jeruzalém, trápení, kříž „Nikomu neříkejte o tom, co jste viděli,“ slyší, „dokud nebudu vzkříšen“.

Skrytá sláva tam dole

Nikomu o tom neřekli. Ježíš ten den vyslyšel prosbu jednoho otce a uzdravil malého chlapce, kterého trápil zlý duch. Otec se slzami v očích řekl: „Věřím... snažím se věřit, pomoz mi.“

Petr pozoroval Ježíše, jak vzal vyčerpaného chlapce za ruku a zvedl ho ze země. A napadlo ho: *Boží sláva a krása, ta nebude až potom, v nebi, „tam na ho?e“. Je tady a te?, v zaprášeném Ježíšovi, který se dotýká toho trpícího chlapce. Je v otci, který plá?e a ?íká ‚v??ím‘. Boží sláva je tady dole, je skrytá. Musíme se ji nau?it vid?t.*

Pomůcky: Velký papír, fixy, výtvarné potřeby. Případně barevné časopisy, noviny, nůžky, lepidlo.

Aktivita — společný obraz

Na velký papír vytvoříme kruhový obraz setkání z Hory proměnění.

Třetina dětí maluje Mojžíše, třetina Eliáše, třetina zářícího Ježíše (postavy lze barevně odlišit). Některé děti mohou kreslit atributy (např. desky zákona, hůl, sepnuté ruce u Mojžíše; oheň, plášť, vůz u Eliáše; kříž, chléb a kalich u Ježíše), jiné psát nápisy, které dětem poradíme (Zákon/Proroci/Evangelium nebo Přímluvce/Kazatel/Mesiáš).

Doprostřed setkání na závěr nakreslíme nebo položíme otevřenou Bibli.

Vysvětlíme: v Bibli se setkávají Zákon, Proroci i Evangelium jako kdysi na Hoře. Lidé si někdy myslí, že spolu nesouhlasí, třeba že Bůh ve Starém zákoně je jiný než u Ježíše. Ale my víme, že jsou spolu v rozhovoru (jako byli na hoře), že je máme číst a porovnávat. Vhodně upozorníme, že i v bohoslužbě jsou proto různá čtení. Setkání zakončíme modlitbou v kruhu kolem velkého obrazu.

Aktivita — sousoší

Vytvoříme vlastní sousoší Proměnění: Ježíš, Mojžíš, Eliáš, Petr, Jakub, Jan, příp. zapojíme další: např. divoká kočka, orel, strom. Každý si stoupne, kde cítí svou postavu. Můžeme vyfotit. Tvorbě sochy napomohou připravené látky na kostýmy nebo papírky s rolemi, které rozlosujeme.

12.2.3 Starší školní děti

Příběh vyprávíme podle verze u mladších dětí, připojíme práci s Biblí (viz níže). Jiná možnost: přečteme příběh společně z Bible (Mk 9,2-9); pak jej zkusíme společně převyprávět s pomocí obrazu (doporučujeme např. [moderní zpracování od Jamese B. Janknegta](#)). Jak tomu zvláštnímu výjevu máme rozumět? Proč ho viděli jen tři učedníci? Co mohly znamenat různé části vidění? Jen shromažďujeme návrhy, nekomentujeme je.

Aktivita s Biblí

Zkusme blíže odhalit tajemství hory, co se tam vlastně stalo, s pomocí biblických textů. Pracovat mohou až tři skupiny, každá dostane text související s výjevem na hoře a otázky. Na konci zkusí objasnit výjev ostatním:

- Co mohly znamenat zářící Ježíšovy šaty? Odráželo se v nich nějaké světlo, odkud bylo? Text: Ex 34,27-30. Odpověď například: světlo je od Boha, je to znamení blízkého vztahu s ním.
- Zkusme odhadnout, o čem mohli rozmlouvat Ježíš s Mojžíšem a Eliášem? Možná mu dodávali odvalu na cestu, která skončí smrtí... oba dva totiž skončili zvláštním způsobem. Texty: 2Kr 2,11; Dt 34,4-6. Odpověď: oba byli na konci přijati Bohem, naznačuje to možnost vzkříšení (nebo nanebevstoupení).
- V Markově evangeliu se o Ježíši jako o Božím Synu mluví velmi vzácně. Jen jednou, na začátku, uprostřed (na hoře) a na konci. Dvakrát to říká Bůh, ale kdo to řekne potěší? Kde a kdy vyjde najevo Ježíšova sláva? Text: Mk 15,33-39. Odpověď: setník, pohanský velitel, při smrti na kříži. Cesta kříže a služby je cestou Boží slávy!

Pomůcky: Připravené texty s otázkami pro skupiny. Případně vytisknutý barevný obraz nebo zařízení k projekci.

Přesah

Ve většině církví, včetně některých protestantských, se slaví svátek Proměnění Páně. Datum připadá buď na 6. srpna, nebo na poslední neděli před začátkem půstu (tj. před popeleční středou).

Proměnění je jedním z velkých námětů malířství. Každý ikonopisec např. začíná svou tvorbu malbou Proměnění. Je možné připravit galerii obrazů z netu, ze které si každý vybere svého favorita.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Toto je můj milovaný Syn, toho poslouvejte. (Mk 9,7 b)

Rituál

Recitace upraveného textu z 1 K 15,1 nn: „Evangelium, které jsme přijali, je základem, na němž stojíme. Skrze ně docházíme spásy — vždyť jsme přece neuvěřili nadarmo.“

Zpěv písně *Hosana* (SV 74).

Okénko do bohoslužeb

„Co se děje Marku? Ty máš nějaké starosti?“

„Ále... mám takový divný příběh o Ježíšovi a vůbec nevím, co s ním. Vyprávěl mi ho apoštol Petr. Ježíš je v tom příběhu úplně jiný než všude jinde — oslňující, slavný, úžasný. Achjo.“

„Proč vzdycháš? Lidé přece rádi slyší o někom slavném a oslňujícím.“

„Jenže to se právě k Ježíšovi vůbec nehodí. Mně jde o to, ukázat, že Ježíš nebyl žádný nadčlověk nebo génius nebo superman. Vždyť o tom pořád píšu: Ježíš byl jeden z nás, jen dokázal ve všem poslechnout Boha. Ale byl jako my! A pak najednou takový příběh o slávě... co s tím?“

„Hmm, Marku, to je těžký. To máš teda kříž.“

„Počkej, cos to řek? Kříž? No to je ono, kříž! Já ten příběh o slávě a kráse dám hned vedle první předpovědi kříže. A pak to lidi pochopí, že je ta Ježíšova sláva jiná. To je nápad...“

„...já to teda nechápu.“

„No, však si to musíš nejdřív poslechnout. Tak tady máš (podá mu Bibli) a běž.“

Znáte p?ísloví Šaty d?lají ?lov?ka? Co to znamená? Když se někdo, koho známe, obleče jinak (třeba při divadle nebo na plesu), tak se na něho najednou díváme jinak — takhle jsme ho neznali... Ovlivní to, jak se k němu chováme. Něco podobného se stalo v dnešním příběhu.

Modlitba

Bože, děkujeme, že jsi k nám obyčejným lidem poslal svého milovaného Syna. Ty chceš, aby každý člověk směl poznat tvoji velikou lásku. Ježíš je náš Pán a my jdeme za ním, jeho cestou. Bud' tobě sláva! Amen.

Kam dále

[Macek, Ondřej: Proměnění na hoře. \(katechetická příprava z cyklu Pozvání na ces...](#)

[La transfiguration | Idées caté \(katechetické nápady; francouzsky\)](#)

Odkaz na píseň

[Nebojte se \(SV461\)](#)

[Je stále přítomná tvoje sláva \(SV117\)](#)

[Kde, Pane, jsi \(SV143\)](#)

[Víc, než oko spatřit smí \(SV368\)](#)

[Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme](#)

[Bud' tobě sláva, jenž jsi z mrtvých vstal](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál přece nejedeme sami III \(S Markem + S Matoušem a Lukášem\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Marek 9,1–9](#)

[Marek 9,10–29](#)